

N:o 183.

Af herr **J. G. Pettersson** i Södertälje, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om nyttjanderätt till fast egendom m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition n:o 9 med förslag till lag om nyttjanderätt till fast egendom m. m. föreslås införandet i vårt rättssystem af ett nytt institut, *tomträtt*. Användningen af tomträtten inskränkes i den k. propositionen till a) mark, tillhörig stad, köping eller annat samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall tillämpas, samt inom det för samhällets bebyggande planlagda området, b) kronan tillhörig tomt inom dylikt område, samt c) sådan tomt, hörande till fideikommiss eller annan stiftelse. I två motioner har därjämte föreslagits, att med tomträtt skulle få upplåtas jämväl donationsjord, belägen utom stads planlagda område. Anledningen till dessa inskränkningar i tomträttsinstitutets användning bör väl sökas i den uppfattningen, att de missförhållanden, som framkallat ifrågavarande förslag, uteslutande skulle vara till finnandes i städer, köpingar och andra dylika samhällen, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall tillämpas. Detta torde emellertid ej vara fullt riktigt. Visserligen må det vara sant, att det egentligen varit bostadsbristen i städerna och de stadsliknande samhällena, som närmast påkallat ifrågavarande kungl. förslag. Men först och främst må härvid erinras, att sådan bostadsbrist kan förefinnas äfven i en landskommun eller del af en sådan, för hvilken den för städerna gällande ordning för bebyggande icke ännu förklarats gällande. Och vidare förekommer inom landskommunerna bostadsbrist i bemärkelsen brist på egna bostäder, brist på egna hem. Statsmakterna hafva redan genom åtskilliga åtgärder visat sig behjärta denna brist, men dessa åtgärder hafva icke ledt till det med dem åsyftade resultatet. Utan att nu närmare inlåta mig på anledningarna

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 61 Häft. (N:o 183.)

härtill vågar jag hålla före att egnahemsrörelsen skulle i viss mån underlättas, om rätten att på ett visst markområde uppföra en byggnad kunde erhållas på billigare sätt än genom förvärf af äganderätten till marken. Detta skulle ske, om äfven landskommuner samt kronan beträffande jord å landet finge rätt att på samma villkor, som i den kungl. propositionen medgifvits städer och dylika samhällen, upplåta lämpliga byggnadsplatser samt eventuellt äfven jordbrukslägenheter under tomträtt. Genom anordnande af tomträttsupplåtelser äfven på landsbygden skulle för öfrigt undvikas de svårigheter, som nu vid nyttjanderättstidens slut ofta uppstå mellan tomtägare och nyttjanderättshafvare.

I synnerhet skulle tomträtten blifva af stor betydelse, när det gällde att använda kronans domäner å landsbygden för befordrande af egnahemsrörelsen. Allmänt anses nu, att dessa domäner i större omfattning än för närvarande sker borde användas till ifrågavarande ändamål. Men på samma gång kan ej nekas, att vissa olägenheter äro förbundna med att staten i alltför stor utsträckning afhänder sig själfva äganderätten till jorden. Staten behöfver vidsträckta jordområden till alla sina skiftande ändamål. Att vid en viss tid förklara, att staten icke behöfver *och icke kan komma att behöfva* den eller den domänen, låter sig knappast göra, ty den jord, som kan synas för staten obehöflig i dag, kan vara absolut oundgänglig om 5, 10 eller 20 år. Och exempel finnas ju på att staten genom expropriation nödgats återförvärfva jord för ett pris, mångdubbelt högre än det staten erhållit, då den afhände sig jorden i fråga. I samma mån staten afhänder sig äganderätten till sin jord, i samma mån försvårar staten för sig själf möjligheten att framdeles till gagn för det icke jordägande flertalet ordna jordbesittningsförhållandena i samhället. För öfrigt lär det icke, äfven med användande af den största försiktighet, kunna skapas garanti mot att de domäner, som staten säljer för att de skola användas till egnahemstomter, förr eller senare blifva spekulationsobjekt.

På grund af hvad jag nu anfört får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte vidtaga den förändring i den kungl. propositionen med förslag till lag om nyttjanderätt till fast egendom m. m., att upplåtelse af tomträtt må kunna ske jämväl af kronan och kommuner tillhörig jord å landet.

Stockholm den 9 februari 1907.

Jakob Pettersson.